

Project Nieuw- Dordrecht

Een advies voor Emmen
Revisited

Groep 1: Jo van Asselt, Jonathan Wolvers,
Lars Uphus, Nina de Munnik, Nora
Kooijmans, Roderick van Doeselaar

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Interviews.....	5
Probleembeschrijving.....	8
Theoretisch kader.....	10
Voorbeelden.....	12
Stappenplan.....	14
Professionele hulp bij het proces.....	19
Bronnenlijst.....	20
Bijlage I.....	21
Bijlage II.....	23

Inleiding

Goede woningen, veilige fietspaden, goede voorzieningen, burenhulp, goed onderwijs en grote maatschappelijke betrokkenheid. Dat is waar het project Emmen Revisited (ER) naar streeft. Emmen Revisited wil meer “ownership of activities” voor de inwoners van Emmen realiseren. Inwoners moeten meer inspraak krijgen en meer kunnen uitvoeren op eigen initiatief. Daardoor zal de kwaliteit van het (samen)leven, volgens het project, sterk kunnen verbeteren. Om dit te kunnen bereiken, is er een heel nieuwe manier van denken en natuurlijk ook een nieuwe manier van werken nodig.

Samenwerken als gelijkwaardige partijen, waarbij het programmabureau en het lokale team van ER een positie inneemt tussen alle partijen, is deel van het gedachtegoed van ER. Daarom is het samenwerkingsverband Emmen Revisited, bestaande uit bewoners, bewonersgroepen, wijkorganisaties, hulpverleners, dienstverleners, woningcorporaties, instanties en de Gemeente Emmen bijeengekomen om te praten over nieuwe manieren van samenwerken en uitvoeren. De Gemeente Emmen was erg positief over het initiatief en gaf aan graag mee te willen werken, daarom is de gemeente, zoals ze zelf aangeeft, van zelf plannen maken overgestapt naar het samen maken van plannen. Zij wil ook graag zien dat alle partners - dus ook de bewoners - zich gezamenlijk verantwoordelijk zullen gaan voelen voor nieuwe ontwikkelingen in het dorp of de wijk.

Emmen Revisited werkt met wijk- en dorpsprogramma's, waar de specifieke doelen en maatregelen voor een bepaalde plaats in worden vastgelegd. De gezamenlijke doelen in deze programma's hebben betrekking op de onderdelen wonen, woonomgeving, voorzieningen en sociaal klimaat, maar zijn per dorp of wijk verschillend. Deze dorp- of wijkprogramma's worden opgesteld om sturing te geven aan de plannen die organisaties en/of bewoners willen uitvoeren. Het moet de mensen eraan herinneren waar ze binnen vijf jaar heen willen en waar ze uiteindelijk over vijf jaar willen zijn. Dit programma wordt ontwikkeld door procesmanagers met behulp van de nodige input van bewoners.

Het programmabureau wordt gevormd door de procesmanagers, een team van communicatiemedewerkers en het secretariaat. Samen werken ze in opdracht van de stuurgroep ER. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de partners: Gemeente Emmen, Lefier, Domesta en Woonservice en bewoners. Deze is verantwoordelijk voor de inrichting en de voortgang van het proces, maar niet voor het uitvoeren daarvan. Als de programma's zijn gemaakt, worden ze overgedragen aan lokale teams. Het lokale team bestaat uit de gemeentelijke coördinatormedewerkers van de coöperatie(s), de welzijnsinstelling, politie en bewonersorganisaties. Zij bewaken met zijn allen de voortgang van de uitvoering van het programma en rapporteren de voortgang aan het Uitvoeringsoverleg Lokaal Akkoord. Deelnemers hieraan zijn medewerkers van de diverse partners van ER. Zij hebben allemaal uitvoeringverantwoordelijkheid.

Emmen Revisited heeft overduidelijke idealen en grote wilskracht, maar eigenlijk weten ze niet of de door hun gestelde doelen wel bereikt kunnen worden. Wat Emmen Revisited nu heeft bereikt, is dat er voor de deelnemende wijken/dorpen van ER wijk- en dorpsprogramma's zijn opgesteld en ondertekend, maar nu moeten ze nog uitgevoerd worden. Dat blijkt uit de interviews die wij hebben gehouden met de experts. Omdat ER nog niet echt een plan van aanpak heeft, is de hulp ingeschakeld van de universiteit van Wageningen, met de vraag of wij voor Nieuw-Dordrecht

onderzoek kunnen doen naar soortgelijke projecten in binnen- en/of buitenland en algemene theorieën over 'self-supporting communities'. Dit hebben wij gedaan en daarnaast zijn we ook naar Nieuw-Dordrecht gegaan om informatie te verkrijgen over de omgeving en de historische context van Nieuw-Dordrecht en de gemeente Emmen. Vervolgens hebben we interviews afgenomen met mensen van verschillende partijen die betrokken zijn bij Nieuw-Dordrecht en ER. Aan de hand daarvan hebben wij een evaluatie gemaakt van de huidige situatie in het dorp en de verwachtingen van verschillende actoren hebben van Emmen Revisited.

Door deze evaluatie hebben wij een probleemanalyse kunnen maken, waaruit blijkt dat er eigenlijk twee grote problemen zijn bij het project in Nieuw-Dordrecht. Na de probleemanalyse hebben we de huidige situatie kunnen vergelijken met theorieën uit de wetenschappelijke literatuur over burgerparticipatie, over voorbeelden van soortgelijke projecten en nieuwe manieren van planning. En zo zijn we uiteindelijk tot een aanbeveling gekomen. Hier hebben we de vraag voor onszelf beantwoord: Welke stappen moeten er genomen worden om de neuzen dezelfde kant op te krijgen en de burgerparticipatie te stimuleren? Voor onze aanbeveling hebben we dus ook gezocht naar manieren om de bewoners betrokken te krijgen voor dit project. Er zijn veel mensen nodig die mee willen werken om dit project te laten slagen. Hoe gaat de gemeente mensen motiveren? Hoe zorg je ervoor dat het project blijvend wordt? Uiteindelijk is er een aanbeveling in de vorm van een stappenplan ontstaan en kwamen we erachter dat dit plan moeilijk uitgevoerd kan worden zonder de hulp van een professional. Vandaar dat we ook het hoofdstuk "professionele hulp bij het proces" hebben geschreven.

Met al deze informatie hebben wij geprobeerd tot een zo goed mogelijke planningsstrategie te komen die de gemeente Emmen kan gebruiken voor het dorp Nieuw-Dordrecht. Een planningsstrategie is nodig, omdat de gemeente Emmen een gemeenschap wil creëren die voor elkaar zorgt en een gemeenschap die uniek is in de wereld. Belangrijk in dit geval is dat de mensen kunnen begrijpen wat er gaande is en hieraan mee willen werken. Om dit te bereiken is een duidelijke organisatiestructuur nodig.

Interviews

In dit hoofdstuk komen de interviews aan bod die we hebben afgenomen tijdens de excursie in Nieuw-Dordrecht. We hebben met verschillende actoren gesproken, waaronder mensen die direct betrokken zijn bij Emmen Revisited en bedrijven zoals Stamm Consultancy, maar ook de Provincie Drenthe.

Simon Henk is één van de *oprichters van Emmen Revisited en procesmanager*. Hij vindt het belangrijk om de gedeelde belangen van de verschillende actoren te weten te komen. De verschillende verhalen moeten bij elkaar gebracht worden om samen een gedeelde waarheid te maken. De oprichters van ER vonden de afstand tussen de overheid en de burgers een probleem en zodoende wilde ER deze twee dichter bij elkaar brengen. Bij ER hebben ze losgelaten wie de beslissingen neemt, ze willen dat de beslissingen worden overgelaten aan de bewoners. Ze willen op zoek naar zoveel mogelijk belangen om zo nuttige oplossingen te kunnen vinden. Ook heeft iedere speler in het proces zijn eigen belang. Ook heeft hij het over 'the ladder of citizen participation', dit vindt hij een handige manier om vertrouwen op te wekken bij de bewoners.

De *Kamer van Koophandel* heeft in het gebied rond Emmen behoorlijk veel kennis in huis. Zo kan het gegevens overleggen over het gebied. Er zijn relatief veel bedrijven binnen de gemeente Emmen ten opzichte van elders in het land. De betrokkenheid van de KvK bij Emmen Revisited is niet groot, wel zou zij in opdracht van Emmen Revisited korte analyses voor dorpen kunnen maken. Een van de punten die de expert aanhaalt is, dat door het verdwijnen van filialen, werkgelegenheid verloren gaat. De dynamiek verdwijnt uit de samenleving. Wel zijn er kansen voor de vestiging van kleine bedrijfjes, een pré is de ruimte in dit gebied. De KvK vindt dat er meer commerciële partijen betrokken zouden moeten worden binnen Emmen Revisited. Zo zou de tevredenheid bij ondernemers verbeterd kunnen worden, want die laat nu nog te wensen over.

Het bedrijf *Stamm Consultancy* is voorstander van sturing op het maatschappelijke/sociale domein. Twee peilers zijn: burgerkracht en wijk economie. De overheid blijft wel faciliteren, maar er wordt wel meer gewerkt richting overheidsparticipatie: burger en overheid bedenken samen plannen. Voor Nieuw-Dordrecht moest Stamm een pilot zoeken die wijk economie toepaste. Een probleem dat door Stamm is geanalyseerd binnen ER is dat slechts een kleine groep inwoners participeert in het proces, terwijl de rest van het dorp nauwelijks op de hoogte is van wat er gebeurt. De structuur van ER is ook niet tot stand gekomen zoals het hoort. De beste manier hiervoor is: eerst problemen te analyseren en daarna pas de structuur vast te stellen. Een speerpunt is: achter elke voordeur zien te komen. Een ander punt is dat als ER binnen Nieuw-Dordrecht aanslaat, er geen adviseurs meer nodig zijn.

De *provincie Drenthe* blijkt niet erg veel kennis te hebben over waar Emmen Revisited mee bezig is, maar ziet wel dat de mensen meer zelf willen ondernemen, omdat ze zien dat er te weinig gedaan wordt door de gemeente. Bij concurrentie op bedrijventerreinen kan door de provincie ingegrepen worden, maar dat kost geld. De burgers zien dat de gemeente in sommige gevallen niet ingrijpt en daardoor willen ze dus zelf dingen ondernemen, maar dit is lastig door de vele regels. Daarnaast hebben de bestuurders moeite om macht af te staan aan de burgers. Andere problemen die heersen

zijn de recessie en de vergrijzing. In de gebieden waar dit speelt zijn bottom-up processen het meeste nodig, bijvoorbeeld om de kleine scholen en bushaltes te behouden. De jongeren gaan buiten de provincie studeren en blijven weg. Men zoekt mogelijkheden om ze terug te krijgen door werkgelegenheid te creëren, terwijl er misschien wel een kans ligt met een focus op de oudere mensen.

In de *Gemeente Emmen* werken ze momenteel met het systeem van Erkende Overleg Partners (EOP), dat verschillende belangen behartigt. Dit met als doel om de leefbaarheid op peil te houden. Vóór Emmen Revisited waren er alleen EOP. Door ER is er nu nóg meer sprake van een samenwerkingsverband, want er is nu meer invloed van woningcoöperaties, welzijnszorg en politie.

Er speelt momenteel nog een aantal problemen in de regio. Zuidoost-Drenthe is een zwakke economische regio. Jongeren trekken weg wat krimp en vergrijzing veroorzaakt. Zorgvoorzieningen voor bejaarden in de kleine kernen zijn niet rendabel en daarom vinden we deze dan ook vooral in grotere kernen. Wat we hieraan kunnen doen is investeren in kwaliteit, om de uitstroom zoveel mogelijk tegen te houden.

Wat betreft de huidige betrokkenheid van mensen bij ER zitten ze soms in een spagaat. Het is namelijk steeds dezelfde groep mensen die meedoet, namelijk vrijwilligers. Door middel van welzijnszorg, waardoor ze een goed beeld krijgen van het 'welzijn' van alle bewoners, probeert de gemeente de betrokkenheid wel op gang te houden. Die expertise gebruikt ze om na te denken over hoe ze de ouderen 'achter de geraniums vandaan' krijgt.

Het grote doel van ER is een win-winsituatie: Het dorp, dat een grote sociale cohesie heeft (het is echt 'ons-kent-ons') wint iets als mensen eigen initiatief tonen, bijvoorbeeld met het buurthuis. Burgerinitiatief 'wil men overigens allemaal graag.'

De gemeente is momenteel verantwoordelijk voor het groen en de wegen. Hierdoor voelt het dorp zich soms tekort gedaan. Beter zou echter zijn als de overheid subsidies geeft, waarmee het dorp zelf kan beslissen wat ze ermee doen en daarbij 'zit 't hem vooral in de kleine dingetjes'.

Kortom, het belangrijkste is dat er draagvlak gecreëerd wordt en een win-winsituatie aanwezig is. Als er draagvlak voor een plan onder de bevolking is, is er ook meer motivatie om zelf dat plan uit te voeren waardoor een win-winsituatie ontstaat. En dit draagvlak kan weer ontstaan door de burgers hun eigen problemen aan te laten kaarten.

Ton Sleeking, de wethouder van de ruimtelijke ontwikkeling van Emmen, is voorzitter van de stuurgroep van ER. Hij is positief over het idee van bewonersparticipatie in de planvorming, omdat dit ervoor zorgt dat bewoners achteraf minder bezwaar zullen hebben. Bewoners hebben dan immers zelf kunnen meehelpen aan het plan. Als er minder bezwaar is en minder procedures achteraf zijn, kunnen plannen van de gemeente sneller uitgevoerd worden. Een probleem waar ze echter tegenaanlopen bij ER is dat ze niet weten hoe ze mensen bij het proces van burgerparticipatie kunnen betrekken. Mensen motiveren is moeilijk, maar hij denkt wel dat het mensen motiveert als ze zien dat de leefomgeving er beter uit gaat en dat ze sneller verandering zien. Wat lastig is, is dat de gemeente altijd eindverantwoordelijke is. Dat wil zeggen dat de gemeente aansprakelijk is als er

iets mis gaat, ook al is dat veroorzaakt door de inwoners. Dit betekent dat de gemeente de inwoners altijd zal moeten controleren en sturen in het proces.

Probleembeschrijving

Tijdens ons bezoek aan Nieuw-Dordrecht zijn ons een aantal dingen opgevallen, die we in dit hoofdstuk gaan beschrijven. Daarnaast hebben we, zoals uit het vorige hoofdstuk blijkt, met verschillende actoren gesproken die meewerken aan het project of kennis hebben van de mogelijkheden van het project. De gemeente ziet in ieder geval een slagingskans voor het project door de grote sociale cohesie in het dorp. We zullen in dit hoofdstuk de problemen in Nieuw-Dordrecht op een rijtje zetten en een conclusie trekken uit de interviews.

Ten eerste zijn we tijdens de excursie rondgeleid door dorpsbewoners. Hierdoor zijn we een aantal dingen te weten gekomen. Er zijn mensen die boven de inkomensdrempel van een sociale huurwoning zitten, maar deze mensen blijven in de huurwoningen wonen. Zo komen de gezinnen die er recht op hebben niet gemakkelijk aan een woning. Daarnaast willen mensen uit sociale huurwoningen niet snel meewerken aan een project, omdat de kans immers bestaat dat ze snel weer ergens anders heen verhuizen. Ze zien geen voordeel voor hun participatie in het project, omdat ze misschien weer snel uit het project stappen door een verhuizing.

De werkloosheid is twee keer zo hoog als het Nederlandse gemiddelde, daarnaast is er in sommige wijken sprake van veel jeugdcriminaliteit. De jeugdcriminaliteit wordt voor een deel veroorzaakt door de werkloosheid, omdat de jongeren die geen baan hebben, eerder de criminaliteit ingaan. Deze criminaliteit leidt tot wantrouwen bij burgers die wel een baan hebben. Mensen met een baan zijn dan minder snel bereid om samen te werken.

Nieuw-Dordrecht kampt ook met enkele economische problemen. Zo veroorzaakt de recessie bezuinigingen bij de gemeente. Door deze bezuinigingen is de gemeente blij met een project als Emmen Revisited. Dit project is dus deels ontstaan, doordat de gemeente dezelfde taken moet doen, maar minder geld krijgt om die taken uit te voeren. Daarom wil de gemeente sommige taken weer teruggeven aan inwoners.

Na de excursie namen we interviews af bij verschillende actoren. Deze zijn uitgewerkt in het vorige hoofdstuk. Daaruit kwam als belangrijkste het volgende naar voren. Ondernemers in Nieuw-Dordrecht en omstreken worden niet heel erg betrokken in het project, alhoewel de Kamer van Koophandel een goede rol voor de ondernemers ziet in het project. De ondernemers zouden ook nuttige informatie aan kunnen leveren voor de verbetering van het project, als zij meer betrokken zouden worden. Als zij hun stem mogen laten horen zullen deze mensen tevreden blijven en ER steunen en wordt op deze manier door de gemeente meer kennis vergaard.

Door de gemeente Emmen werd verteld dat er sprake is van demografische krimp. De gemeente Emmen geeft aan dat er veel jongeren uit de gemeente verhuizen, nadat ze hun middelbare school hebben afgerond. Dit komt door weinig mogelijkheden voor een vervolgopleiding in de omgeving. Daarnaast is er weinig werk te vinden, dus komen de jongeren niet snel terug naar Nieuw-Dordrecht en omstreken. Tevens is er sprake van vergrijzing in het gebied. Dit komt, omdat de jongeren wegtrekken. Op deze manier blijven vooral oudere mensen in Nieuw-Dordrecht.

Daarnaast zijn er te weinig mensen bij het project betrokken, volgens de gemeente. Het blijft een kleine groep van enthousiaste mensen die meedoet, maar het lijkt nog te weinig. De motivatie bij

andere mensen ontbreekt. Volgens een procesmanager van Emmen Revisited is het belangrijk dat veel mensen meedoen en er draagkracht gecreëerd wordt. Hij wil dat de mensen dicht bij elkaar worden gebracht. Het is dus nodig om de mensen in Nieuw-Dordrecht bewust te maken van het belang van het project en ze te motiveren om mee te doen.

De structuur van het project is erg onduidelijk voor de inwoners van Nieuw-Dordrecht. Emmen Revisited vertelde ons dat er geen beslissing nemers zijn, het moet samen besloten worden met bewoners. De provincie Drenthe en Stamm consultancy zien dat inwoners juist wel graag willen meehelpen. Inwoners willen wel initiatief nemen, maar ze weten niet waar ze moeten beginnen. Ze worden tegengehouden door te veel regels. De inwoners van Nieuw-Dordrecht denken dat de gemeente het probleem gaat aanpakken en dat zij alleen de problemen moeten aankaarten. Stamm Consultancy kaart ook nog aan dat de structuur binnen Emmen Revisited op een verkeerde manier tot stand is gekomen. Men is begonnen het maken van een structuur en daarna een probleemanalyse, terwijl dit beter andersom zou moeten gebeuren.

Uit bovenstaande blijkt dat de procesmanager de situatie anders ziet dan onder andere de provincie, of dat ze niet goed met elkaar overleggen. Dit zou kunnen komen, door een onduidelijke taakverdeling. De verschillende actoren weten niet hoe ze met elkaar moeten werken. Daar komt nog bij dat Emmen Revisited niet weet wat de inwoners van Nieuw-Dordrecht zelf al kunnen doen. Ze kunnen namelijk niet gemakkelijk initiatief nemen maar Emmen Revisited zou dat wel graag zien.

Dit zijn de problemen die door ons geconstateerd zijn tijdens de excursie in Nieuw-Dordrecht en tijdens de interviews met de experts die aanwezig waren. De problemen zijn dus onze eigen interpretatie van de vergaarde informatie. Uiteindelijk vinden wij dat er twee grote problemen zijn bij het project in Nieuw-Dordrecht. Er is een gebrekkige communicatie naar de burgers over ER en de taakverdeling van het samenwerkingsverband is onduidelijk. In de volgende hoofdstukken gaan wij , aan de hand van literatuuronderzoek, de gemeente adviseren hoe zij deze problemen het beste kunnen aanpakken.

Theoretisch kader

In dit hoofdstuk zullen wij ons perspectief koppelen aan wetenschappelijke theorieën over het onderwerp. Hierbij gebruiken we enkele wetenschappelijke theorieën die voor handen zijn in het vakgebied.

Volgens ons is het grootste probleem van het project dat de meeste inwoners van Nieuw-Dordrecht niet goed weten wat het project nu precies inhoudt. Dit probleem zetelt op twee pijlers: gebrekkige communicatie en onduidelijke taakverdeling, twee factoren die elkaar negatief beïnvloeden. Door gebrekkige communicatie weten burgers niet wat er precies van hen verwacht wordt. En omdat niet iedereen zijn taak binnen Emmen Revisited weet, verloopt de communicatie niet vlekkeloos. De meeste inwoners willen dat er naar hun geluisterd wordt, terwijl de gemeente bepaalde activiteiten juist wil uitbesteden aan de inwoners van het dorp.

Een theorie die hierbij past, is 'the ladder of citizen participation'.¹ Deze ladder bestaat uit acht treden. Bij de eerste trede is er nauwelijks sprake van burgerparticipatie. Bij de achtste hebben de inwoners grote invloed in het proces. De gemeente wil naar het idee van 'partnership', zesde trede, waarbij de inwoners samenwerken met de gemeente. Dat implementeert dat de inwoners zowel input leveren als meebeslissen. De inwoners die voor Emmen Revisited zijn, willen ook naar het idee van 'partnership'. Echter zijn er ook groepen inwoners die neigen naar de onderste treden van de ladder, dat zijn vooral bewoners van sociale huurwoningen en senioren. Ze willen dat veel voor hun gedaan wordt, maar ze willen zelf niet handelen. Denk bijvoorbeeld aan iemand die zijn straat niet wil schoonvegen, omdat hij er niet toe instaat is of er geen tijd voor vrijmaakt. Het is dus belangrijk dat de actoren goed met elkaar gaan overleggen wat precies de bedoeling is en wat er van elkaar verwacht wordt.

Er is een verandering in bestuursvorm van de overheden gaande. Vroeger werd alles van bovenaf geregeld, de top-down aanpak. De overheid legde de regels op, en de uitvoerende instanties moesten zich hieraan houden. Tegenwoordig gebeurt het vaker dat er vanuit de onderste lagen aangespoord wordt tot veranderingen. De zogenaamde bottom-up aanpak. Hierbij geeft de bevolking of een afgevaardigde groep van de bevolking aan wat er aan de hand is en wat er gedaan moet worden, waarbij ze zelf ook de handen uit de mouwen steken, zoals gebeurt bij Emmen Revisited.

Om dit te kunnen realiseren is er wel samenhang, of sociale cohesie in de samenleving nodig. Daarom is het belangrijk dat alle actoren bij elkaar gehouden worden in het kader van procesmanagement om te voorkomen dat het proces mislukt. Dit is wel een ideaalbeeld en zal mogelijk niet volledig behaald kunnen worden. (Zie aanbevelingen: ondernemers betrekken bij ER). Onderdeel van procesmanagement is ook dat door de burgers steun wordt verleend aan het proces, want als mensen actief participeren, dan creëer je goodwill voor het proces.²

¹ Arnstein, S. (1969) A ladder of citizen participation. Journal of the American Institute of Planners 35(4): 216-224.

²Edelenbos, J. & G. R. Teisman (2008) Public - private partnership: on the edge of project and process management. Insights from Dutch practice: the Sijtwende spatial development project. Environment and Planning C: Government and Policy 26: 614 – 626

In het planningsproces is het belangrijk te bedenken dat iedereen zo zijn eigen perspectief op bepaalde onderwerpen heeft, het is daarom belangrijk deze aan elkaar te vertellen om zo elkaar goed te kunnen begrijpen. Zo kunnen mensen bij elkaar worden gebracht en van elkaar leren door met elkaar over hun eigen ervaringen te praten.³ Door het samenbrengen van deze verhalen komen mensen tot elkaar en krijgt de 'place' een gemeenschappelijke narratieve waarde, wat de sociale cohesie ten goede komt en versterkt. Als iedereen hier aan meewerkt, wordt duidelijk wat er verwacht wordt en wat de plannen kunnen worden. Participatie in het planningsproces is niet alleen het vergroten van de kansen voor het vinden van consensus tussen de partijen, maar het creëert ook de mogelijkheid om een overtuigend verhaal voor de toekomst te maken.⁴ Hierdoor kan de regio een sterker geheel worden zodat Emmen Revisited beter uitgevoerd kan worden.

Eerder gaven we aan dat het nodig is om burgers te betrekken om tot burgerparticipatie te komen. Daarbij kunnen ze ook betrokken worden bij de analyse van de huidige problemen, zo kunnen bewoners input geven. De burgers kunnen naar aanleiding van deze analyse samen met de gemeente tot besluiten komen. Hiervoor is onder de bevolking automatisch draagvlak voor, aangezien diezelfde burgers al meegeholpen hebben bij de probleemanalyse, waarbij ze hebben kunnen aangeven wat voor hen echt belangrijk is. Zo is de motivatie om deze problemen op te lossen ook groter. Het is belangrijk dat niet een deel van de burgers, maar alle sociale rangen en standen van de maatschappij input geven. Zo wordt ieders voorkeur optimaal in beeld gebracht. Toenemende participatie in planning kan interesse en toewijding opwekken van de burgers rondom de 'places' waar ze wonen.⁵

In Nieuw-Dordrecht speelt het probleem van mensen die niet meedenken aan het proces: 'het freeriderprobleem'. Deze groep bestaat uit op zichzelf georiënteerde mensen die niet vrijwillig zullen helpen om de gezamenlijke interesse van een groep te bereiken. Deze hebben eerder de neiging om 'mee te rijden' en profiteren van andermans acties zonder bijdrage daaraan te leveren. Om het freeriderprobleem te vermijden, is het nodig om actie te ondernemen om ook deze burgers te betrekken bij het proces. (zie Stappenplan)⁶ Daarnaast zijn er mensen die dan wel niet meedenken in het proces, maar ook niet profiteren van anderen. Wellicht kunnen ook deze mensen betrokken worden door hen te motiveren.

Placebranding⁷ is marketing van een plaats, over een plaats wordt een verhaal verteld, dat gewaardeerd wordt door de hele gemeenschap. Waardevolle placebranding bestaat uit lokale samenwerking, lange termijn strategieën, duurzaam gebruik en het respecteert het landschap. Placebranding kan belangrijk zijn om burgers ervan te overtuigen, dat hun plaats belangrijk is en als ze beseffen dat het belangrijk is dan willen ze eerder hun bijdrage leveren om de plek te behouden. Het verhaal van Nieuw-Dordrecht kan in samenwerking met burgers tot stand gebracht worden. Dan wordt voor de burgers duidelijk waarover ze praten en dit kan onduidelijke communicatie voorkomen. Placebranding kan motivatie onder de burgers bevorderen, omdat ze meer besef krijgen

³ Bron: Sandercock, L., 2003. *Out of the Closet: The Importance of Stories and Storytelling in Planning Practice. Planning Theory and Practice* 4(1):11-28.

⁴ Throgmorton, J.A., (2003) *Planning as persuasive storytelling in a global-scale web of relationships. Planning Theory* 2(2):125-151.

⁵ Hague, C. & Jenkins, P. (2005) *Place identity, participation and planning – Chapter 3.*

⁶ Bron: Mukhija, V. (2005) *Collective Action and Property Rights: A Planner's Critical Look at the Dogma of Private Property. International Journal of Urban and Regional Research* 29(4): 972-983.

⁷ Van Assche and Lo, (2011). *Planning, preservation and place branding.*

over de relevantie van het verhaal van Nieuw-Dordrecht.

Wij denken dat deze theorieën laten zien wat er speelt rondom het project Emmen Revisited. Met behulp van deze theorieën, waarop onze aanbevelingen (zie volgende hoofdstuk) gebaseerd zijn, kan er een samenleving gecreëerd worden die zelf initiatief neemt en zelf aangeeft wat hij wil. We denken dat communicatie duidelijker moet tussen de gemeente en bewoners, maar alleen door middel van goede burgerparticipatie kan die bewerkstelligd worden.

Voorbeelden

Wij hebben een aantal voorbeelden gevonden van projecten die lijken op ER: één uit het buitenland (Galicië, Spanje) en één uit eigen land (Lelystad). In beide voorbeelden speelt de 'opkomst' van burgerparticipatie de hoofdrol, maar in beide gevallen verloopt deze nog niet vlekkeloos. Nieuw-Dordrecht zou daarom kunnen leren van de fouten die hier gemaakt zijn. Ook hebben we een relevant televisieprogramma gebruikt, wat als inspiratie kan dienen.

Artikel De Volkskrant - 'Deze glijbaan moet blijven, die armzalige wipkip mag weg';

In dit artikel vonden wij het volgende ten aanzien van het onderwerp:

Lelystad bezuinigt in overleg met de bewoners op het aantal speeltuinen in de stad. Door gedwongen bezuinigingen moet er bezuinigt worden op die speelplekken. De gemeente stuurt ambtenaren en wethouders de wijken in om met de burgers te praten welke speeltoestellen moeten blijven en welke weg 'mogen'. Zo worden de inwoners ook deelgenoot van de dilemma's van de gemeente. Bewoners waarderen dat ze betrokken worden bij dit probleem, maar liever zien ze dat er helemaal niet bezuinigt wordt op de speelplekken.

Hierin zie je het probleem van te weinig betrokkenheid van burgers bij de overheid, omdat ze geen kans krijgen om écht mee te beslissen. Ze kunnen wel consulteren, of ten dele meebeslissen, maar hierbij is ze al een beperking opgelegd. Wat we hiervan kunnen leren voor het project in Nieuw-Dordrecht is dat je mensen ook echt moet betrekken bij het besluitvormingsproces, wil je echt kunnen spreken van eerlijke participatie. Bij dit voorbeeld in Lelystad is er al een beperking in de keuzes gecreëerd die burgers kunnen maken, waardoor ze hier toch een treetje of twee lager staan op 'the ladder of citizen involvement'. Als men met Nieuw-Dordrecht echter naar de op één na hoogste trede toe wil, zal men de burgers ook veel breder georiënteerd bij de besluitvorming moeten betrekken. Als burgers vervolgens zelf werkelijk het door hun gewenste resultaat zien, worden ze gemotiveerd om zich nog meer in te zetten voor de kwaliteit van hun buurt. En dit zal elkaar dan telkens weer in positieve zin versterken.

Thesis report 'Balancing between governing styles: participatory practices in rural Galicia' – Marlies Meijer – Posted on July 26, 2010 by RSO-Students

Deze thesis gaat over actieve participatie van burgers in Galicië, Spanje. Eerst wordt er geschreven over de complexe achtergrond van de problemen in Galicië en vervolgens hoe die door middel van het huidige politieke beleid op te lossen zijn. In de scriptie staat het volgende: "Het probleem van burgerparticipatie (citizen involvement) is dat 'je om te dansen ook twee personen nodig hebt', en dat de burgers soms zelfs alleen moeten kunnen dansen. Maar burgers lieten niet genoeg wil zien om

actief te participeren, ze waren betrokken op papier maar vonden publiek onderhoud toch meer een taak van de overheid. Deze was echter welwillend om van burgerparticipatie een succes te maken. Uit meerdere interviews kwam dan ook dat participatie de enige manier was om met de huidige problemen om te gaan. En het is waar: de huidige geprivatiseerde opgedeelde stukjes land vormen de kern van deze problemen, dus deze moeten aangepakt worden.”

Het werd na verloop van tijd helder dat de overheid van Galicië aan het ‘balanceren’ was tussen verschillende manieren van ‘governance’ of politiek bedrijven. Aan de ene kant heb je de oude manieren van politiek bedrijven waarbij de overheid overal rekening mee houdt en overal voor zorgt. Aan de andere kant heb je de nieuwe manier, namelijk die van burgerparticipatie die de Xunta, het parlement van Galicië, tot doel heeft gesteld.

Maar bij dit tweede proces ondervond men een aantal problemen. Zo was het moeilijk de bevolking echt actief te betrekken. De Xunta wilde burgerparticipatie creëren, maar burgers verwachtten van de overheid dat zij zouden zorgen voor algemene zaken. Burgers vonden dat dit niet binnen hun verantwoordelijkheden lag. Een ander probleem is dat het grootste deel van de bevolking boven de 65 is en bovendien de meeste landeigenaren in andere regio’s wonen. Hoe kan actief burgerschap dan worden gestimuleerd?

Ondanks deze kritiekpunten op het participatieproces, vindt Meijer het goed dat de overheid in ieder geval iets doet, namelijk gewoon beginnen met het project in plaats van gedemotiveerd raken van alle soorten problemen die momenteel spelen.

Een aantal problemen dat in Galicië speelt, speelt ook in Nieuw-Dordrecht. Zo is er in Nieuw-Dordrecht ook een relatief groot deel senioren; de vergrijzing neemt de laatste jaren alleen maar toe. Ook wil men in Nieuw-Dordrecht van bovenaf (de gemeente met Emmen Revisited) overgaan op burgerparticipatie. Maar veel burgers, vooral die grote groep ouderen en mensen met lagere inkomens, willen – net als in Galicië – liever dat de gemeente de belangrijkste taken blijft uitvoeren in plaats van dat ze dit zelf moeten gaan doen.

Tegenlicht: Aflevering maandag 8 oktober 2012: Power to the people.

In dit programma wordt geschetst dat we na de industriële en de digitale revolutie binnen niet al te lange tijd de energierevolutie krijgen. Als we een woonwijk als voorbeeld nemen is de toekomst dat iedereen zichzelf van energie voorziet en dat het overschot wordt verkocht waardoor de hele woonwijk winst maakt. Zoiets gebeurt nu al op het Deense eiland Samsø. Daar heeft de gemiddelde inwoner een CO₂-uitstoot van minus (!) 3,7 ton per jaar. Gezamenlijk zijn de inwoners van Samsø op de duurzame weg. Het Samsø Renewable Energy Island project onder leiding van Soren Hermansen is eind vorige eeuw gesubsidieerd door de Deense overheid. Het experiment op Samsø demonstreert dat een energietransitie mogelijk is, en dat de voortrekkers van onderop komen.

Zo zou het, behalve met energie, ook met andere zaken kunnen gaan in de toekomst. Zo ook met de invulling van de openbare ruimte. Als een heel eiland zelfvoorzienend kan worden, dan moet dat in een dorp als Nieuw-Dordrecht – weliswaar in samenwerking met de gemeente – zeker ook kunnen, hoewel het natuurlijk om andere mensen gaat in een ander gebied. Maar het is in ieder geval een ‘motiverende prikkel’ omdat je duidelijk kan zien dat het kán werken.

Stappenplan

Met behulp van de theorie zijn wij tot een aanbeveling gekomen in de vorm van een stappenplan. Dit stappenplan kan door de bestuurslagen van Emmen Revisited gevolgd worden om de neuzen dezelfde kant op te krijgen en de burgerparticipatie te stimuleren. Wij zijn van mening dat planning een cyclisch proces is, daarom is dit stappenplan van stap 3 tot 6 ook een cyclisch procedure. Het hoofddoel met deze stappen is de communicatie duidelijker te laten verlopen en de taakverdeling aan iedereen bekend te maken.

Stap 1. Verantwoordelijkheid nemen, denkwijze verduidelijken

Waar staat Emmen Revisited nou eigenlijk voor? Waar draait het nou écht om binnen ER? Om meer duidelijkheid te scheppen moet(en) één of meerdere personen in de bestuurslagen van ER de verantwoordelijkheid gaan nemen om overeenstemming te creëren in de mate van participatie die voor de inwoners van toepassing zal zijn in Nieuw-Dordrecht, en eigenlijk ook in de rest van de participerende dorpen in Emmen. Er moet een beslissing gemaakt worden wat het doel dat ER voor ogen heeft, precies is. Ook moet er beslist worden over waar ER precies heen wil en in hoeverre de inwoners van Nieuw-Dordrecht uiteindelijk kunnen participeren in ER. De hoogste tree van die theorie, de totale 'citizen control', zal nooit bereikt kunnen worden. Het is van grootst belang om inwoners duidelijk aan te geven in welke mate zij kunnen participeren binnen elke stap. Door deze duidelijke weergave worden de mensen niet teleurgesteld en blijven ze dus wel in het project meedoen.

Wij hebben ook het gevoel dat de bewoners ook een overzicht nodig hebben van de vraagstukken waar ER zich mee bezig wil houden samen met bewoners (zoals woningen, zorg, scholing en onderhoud). Daardoor zal het makkelijker worden om samenhang in de aanpak van die vraagstukken te creëren. Vandaar de volgende stap:

Stap 2. Informeren over de denkwijze

Om iedere actor te laten snappen wat zijn of haar taak zal zijn, is het belangrijk om hen te informeren over Emmen Revisited. Wij zijn ons bewust van simplistische abstractie van deze term (Arnstein) maar toch gebruiken we deze omdat het wat ons betreft duidelijk weergeeft waar wij naartoe willen. Wij klimmen in ons stappenplan als het ware steeds een stapje verder omhoog op de ladder van burgerparticipatie. Het is onze bedoeling dat mensen snel kunnen begrijpen waar ER over gaat en moeten weten waar ER in de toekomst naar toe wil.

Wij denken dat dit het beste kan aan de hand van folders, omdat dat een medium is wat iedereen kan bereiken. Als je gebruik maakt van andere media zoals online nieuwsbrieven, heb je de kans dat niet iedereen dat leest. Bejaarden staan er bijvoorbeeld niet om bekend erg digitaal actief te zijn. Om de jongeren te bereiken, zou je overigens juist beter gebruik kunnen maken van bijvoorbeeld social media.

Voor iedere actor zouden er folders gemaakt moeten worden waarin de doelen van ER worden uitgelegd en waarin duidelijk naar voren komt wat zijn of haar taak gaat worden in de projecten van

ER. Op deze manier weet iedere actor wat er van hen te verwachten is en hoeveel input er van de actor nodig is. Deze informatie kan ook nog online gepubliceerd worden voor optimaal bereik.

Stap 3. Interviewen

Wij willen alle mensen in het dorp betrekken in het proces, om alle meningen te vinden. De mensen die vinden dat alles wel prima is, willen we bereiken, deze mening is belangrijk om te horen want 'geen' mening is ook een mening. Ook de zogeheten 'free riders', die profiteren van het werk van anderen zonder zelf hun steentje bij te dragen, willen we bereiken.

Ons doel is om achter iedere voordeur in het dorp te komen, dit om alle meningen in het dorp te vergaren. Hiervoor hebben wij twee mogelijke opties. Optie 1 is om het onderzoek en de interviews uit te laten voeren door dorpsbewoners. Dit heeft als grote voordeel dat er al een vertrouwensband aanwezig is bij de mensen. Nadeel is dat niet alles even openlijk gezegd wordt en dat er erg veel mensen nodig zijn voor het houden van deze interviews. Optie 2 is om het onderzoek en de interviews over te laten aan een groep studenten. Voordeel is dat er in korte tijd erg veel informatie verzameld kan worden. Ook durven mensen meer te zeggen tegen studenten dan mede dorpsbewoners door de meer zakelijke afstand tussen beide. Nadeel kan zijn dat mensen een iets meer afstandelijke houding hebben tegenover buitenstaanders, alhoewel dit waarschijnlijk wel mee zal vallen (mogen wij uit eigen ervaring elders in het land zeggen). In de interviews is het belangrijk om duidelijk te maken hoe de participatie werkt. Het moet duidelijk zijn dat er door samenwerking wordt getracht Nieuw-Dordrecht te verbeteren, en dat de verantwoordelijkheid voor alle participanten gelijk is. We kunnen ze dan ook meteen vragen wat ze graag zouden willen veranderen in hun wijk/dorp, of zij mee zouden willen werken aan een betere leefbaarheid in het dorp, wat zij dan eventueel zouden willen doen en wat zij daar graag voor terug zouden zien. Als zij niet echt een beeld hebben van wat zij voor de gemeenschap kunnen betekenen, kunnen wij ze een aantal voorbeelden geven of bepaalde cursussen aanbieden.

Als wij deze enorme hoeveelheid informatie bij elkaar hebben, is het nog een onduidelijke geheel. Dan moet er gezocht worden naar overeenkomsten, of vaak genoemde punten. Als er enige coherentie te vinden is in wensen zullen deze overgenomen dienen te worden. Ook als mensen weinig veranderingen wensen zullen wij dit in de analyse van de interviews mee moeten nemen. Deze analyse moet gebruikt worden om een beeld te krijgen hoe de participatie en taakverdeling verder in te vullen.

Stap 4. Motiveren

Een probleem wat duidelijk naar voren kwam tijdens de interviews is dat er door de partijen van Emmen Revisited nog niet gedacht is aan hoe ze mensen kunnen motiveren om te participeren aan de ideeën van ER. Mensen in de huidige samenleving zijn niet meer zo gewend om dingen zelf te regelen in de gemeenschap. De overheid heeft veel taken op zich genomen voor een efficiëntere aanpak, maar hierdoor zijn inwoners wel "verwend" geraakt en vinden het wel makkelijk dat het voor ze geregeld wordt. Dan hebben ze meer tijd voor andere dingen. Dus hoe krijg je de mensen zo ver om te participeren?

Wij denken dat het mensen erg zal motiveren om overheidstaken zelf te verrichten als ze daar een soort beloning voor terug krijgen. Mensen moeten gaan inzien dat ze er baat bij hebben als ze dingen

zelf regelen. Een goede beloning is geld. En dan bedoelen we niet geld voor het individu, maar geld bedoeld voor de hele gemeenschap. Stel, je laat inwoners zelf het park in Nieuw-Dordrecht onderhouden, in dat geval hoeft de overheid geen geld te investeren in onderhoudsbedrijven. Dat geld wat dan uitgespaard wordt, kan dan weer terug gestopt worden in de gemeenschap. Het belastinggeld dat de inwoners aan de gemeente moeten betalen, komt dan dus terug in de vorm van financiering voor projecten om de leefbaarheid van de wijk of het dorp te verbeteren. Om uit te zoeken waar het geld dan specifiek in geïnvesteerd zal worden, kan het lokale team bijvoorbeeld langs de huizen gaan of een bijeenkomst houden, waar mensen kunnen praten over waar dat geld volgens hen in gestoken moet worden. Als er naar de mensen geluisterd wordt en als ze zelf mogen beslissen over wat ze met het geld mogen doen, geeft dat ze een gevoel dat ze het verbeteren van de samenleving in het dorp echt zelf in de hand hebben en dat zal erg motiverend zijn voor de meeste inwoners en ze zullen meer betrokken zijn bij ER.

Aangezien er een opvallend groot aantal werklozen is in de gemeente Emmen, lijkt het ons ook een goed idee om deze mensen in te zetten in de projecten van ER. Zij hebben meer vrije tijd dan werkende mensen, en bovendien kunnen zij er veel van leren als ze participeren in dit samenwerkingsverband. Het idee is dat we de uitkeringsgerechtigden, die al lange tijd hun plek op de arbeidsmarkt hebben verloren, laten werken in de dorpen om daar de leefbaarheid te verbeteren. Zij kunnen taken uitvoeren in de zorg of in het onderhoud van de wijk of het dorp. Hier profiteert het dorp van, en tegelijkertijd leert de werkloze bij. ER kan ze bijvoorbeeld cursussen aanbieden om hun vaardigheden te verbeteren. Dit is erg handig, want vaak hebben langdurig werklozen een achterstand in kennis en ervaring. Als ze dan uiteindelijk veel ervaring hebben opgedaan, kan dit een goede opstap naar een betaalde baan zijn. Een ander positief aspect van zo'n soort project kan zijn dat deze sommige mensen uit een sociaal isolement (vaak een gevolg van langdurige werkloosheid) komen, waardoor deze mensen meer opgenomen zullen worden in de gemeenschap. Dat zal de sociale cohesie verbeteren.

Ook het fenomeen "placebranding" zal helpen bij het motiveren van mensen. Zoals in het theoretisch kader is uitgelegd bestaat dit uit de marketing van het dorp. Door de uitkomsten van de interviews te gebruiken wordt de gemeenschappelijke trots van Nieuw-Dordrecht bekend. Als deze trots gebruikt wordt in een marketing campagne zal dit zeker mensen in Nieuw-Dordrecht motiveren om ook mee te helpen met het verbeteren van Nieuw-Dordrecht. Als Emmen Rivierstad grote naam krijgt zullen mensen echt het gevoel krijgen dat ze deel uitmaken van een groot geheel, wat echt iets kan veranderen in Emmen. Het zorgt ervoor dat mensen betrokken raken met het dorp en met elkaar, wat de sociale cohesie versterkt.

Placebranding kan doormiddel van goede marketing tot stand gebracht worden. Om een plaats bekend te maken onder toeristen en toekomstige bewoners van Nieuw-Dordrecht, kan je verschillende manieren aanwenden om Nieuw-Dordrecht te promoten. Denk hierbij aan het geld wat bespaart wordt door ER, dat gebruikt kan worden voor placebranding. Manieren om Nieuw-Dordrecht te promoten zijn, het uitbrengen van een boek over de historie en het huidige landschap van Nieuw-Dordrecht in woord en beeld of het maken van een commercial over Nieuw-Dordrecht.

Stap 5. Bijeenkomst

Wij vinden het belangrijk om een interactieve bijeenkomst te organiseren voor bewoners waar de bewoners hun verhaal, toekomstvisie en ideeën over Nieuw-Dordrecht kwijt kunnen. Een hoge opkomst is belangrijk, dit zorgt voor een representatief beeld van wat de inwoners met het dorp willen in de toekomst. Om te zorgen dat er een hoge opkomst zal zijn, moeten de inwoners goed geïnformeerd maar vooral ook gemotiveerd worden om naar deze bijeenkomst te gaan. Het is van belang dat de inwoners weten dat er überhaupt een bijeenkomst komt over het project.

Dit zou gedaan kunnen worden door het kort en bondig uiteenzetten van de bedoeling en het doel van het project en natuurlijk wanneer de eerste bijeenkomst zal zijn. Daarnaast moet duidelijk worden wat de rol van de verschillende actoren zijn. Belangrijk is de rol van de inwoners zelf en wat zij kunnen inbrengen tijdens de bijeenkomst. Het is ook belangrijk om niet te abstracte taal te gebruiken, het moet voor iedereen duidelijk zijn. Bepaalde woordkeus kan beter vermeden worden, en woorden als bijvoorbeeld visie, identiteit en placebranding zullen duidelijk uitgelegd dienen te worden. Deze informatie zou in een folder of poster verwerkt kunnen worden om het ook aantrekkelijk voor de inwoners te kunnen maken. De folders of posters kunnen dan bezorgd worden aan alle inwoners van Nieuw-Dordrecht. Zo bereik je iedereen in het dorp. Deze stap van het bekend maken wordt vaak gebruikt bij de trede van het informeren (Arnstein, 2019) na deze trede gaat de participatiegraad een trede omhoog naar het overleg.

Als laatste manier om mensen over te halen om mee te helpen in het project, zou men kunnen werken met een blik in de toekomst. Als mensen zien water gebeurd als ze niets doen, worden mensen misschien overgehaald om toch mee te helpen. Als het uiteindelijk toch niet lukt, dan valt er niets aan te doen. Je kunt mensen niet dwingen mee te helpen. Dan gaan ze zich alleen maar vijandiger opstellen.

Bij de bijeenkomst kunnen inwoners vertellen wat zij van Nieuw-Dordrecht vinden en wat er zou kunnen veranderen. Tijdens de bijeenkomst zal op verschillende manieren geprobeerd worden zoveel mogelijk van de inwoners te weten te komen. Er kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van een discussie met andere inwoners. Hierbij laat je verschillende mensen een discussie voeren over wat zij goed en minder goed vinden in het dorp. Er kan een excursie door het dorp georganiseerd worden, waarbij er ook gediscussieerd wordt. Daarnaast zouden de inwoners foto's kunnen maken met daarop iets wat zij mooi, lelijk of speciaal vinden van het dorp. In plaats van het laten maken van foto's, zouden de organisatoren zelf foto's kunnen maken in het dorp. Tijdens een gesprek kunnen deze foto's voorgelegd worden aan inwoners en gevraagd worden om de beste foto of foto's uit te kiezen. Er kan op deze manieren veel informatie verzameld worden, welke informatie ligt maar aan hoe je de activiteiten opzet en wat je doel is.

Stap 6. Evalueren/reflecteren

Na een bepaalde tijdsspanne waarop de projecten zijn uitgevoerd binnen Nieuw-Dordrecht moet er reflectie op de uitvoering zijn, wij hadden de volgende manier van reflectie in gedachten:

De inwoners van Nieuw-Dordrecht wordt doormiddel van een interview, gevraagd om een mening te geven over de ontwikkelingen die hebben plaats gevonden in hun dorp. Er moet getracht worden om

zoveel mogelijk input uit deze enquêtes te verkrijgen. Dus is de beste oplossing om mensen op stap te sturen met een enquêteformulier en die persoonlijk aan iedereen te overhandigen.

De enquête wordt geanalyseerd en mogelijke verbeterpunten worden duidelijk. Het proces begint dan weer bij stap 3 van het stappenplan, met de vraag aan mensen of ze het in de enquête genoemde punt herkennen. Dan begint het proces van stap 3 of 4 tot 6 weer opnieuw. We hebben dan te maken met een cyclisch proces.

Professionele hulp bij het proces

Emmen Revisited is een proces waarbij de burger uitgedaagd wordt om actief te participeren in de overheidsprocessen. Wij hebben nu gesproken over hoe wij de burger kunnen motiveren om aan het proces in Nieuw-Dordrecht mee te doen, maar het lijkt ons ook goed om de rol van de planner/planoloog in het proces aan te geven.

Door de opzet van ER lijkt het misschien zo dat de planner niet meer nodig is voor de gemeente Emmen. Vroeger bedacht hij/zij namelijk manieren om de leefomgeving te verbeteren. Wij hebben over de rol van de planner nagedacht en hopen een paar inzichten in dit hoofdstuk te benoemen.

Door de hoeveelheid informatie uit onderzoeken/interviews is het sowieso noodzakelijk om een planner in het proces betrokken te hebben. Voor de analyse en conclusie over verschillende onderwerpen die door de inwoners van Nieuw-Dordrecht worden aangeleverd lijkt het ons verstandig om een 'onafhankelijk' persoon te hebben. Voor dit proces lijkt ons de planner erg geschikt.

In het proces ER zelf zijn er ook een aantal taken aanwezig die door de planner uitgevoerd kunnen worden. Zo is de rol van contactpersoon mogelijk, deze verantwoordelijkheid kan door de planner uitgevoerd worden. De contactpersoon is voor de inwoners het centrale aanspreekpunt voor vragen en onderwerpen die binnen het dorp spelen. De expertise die bij de planner aanwezig is kan gebruikt worden in het proces voor de participatie. De planner heeft communicatieve vaardigheden zodat hij de input vanuit de samenleving kan doorspelen aan de juiste participanten binnen de werkproces van ER.

De communicatieve vaardigheden kunnen ook gebruikt worden als er verschil van mening is tussen verschillende stakeholders. Dan is het meer de rol van een bemiddelaar in het groepsproces. Door deze taak goed uit te voeren zal er een betere samenwerking zijn tussen de participanten. Door de verbeterde samenwerking zal er ook een betere communicatie zijn waardoor het proces beter verloopt. In de rol van bemiddelaar moet de planner, duidelijk de verantwoordelijkheden aan geven en de doelen om naar toe te werken, hierdoor kunnen de actoren beter op de doelen anticiperen. Door het anticiperen wordt er uiteindelijk beter samengewerkt tussen de stakeholders.

Motiveren is ook een belangrijke activiteit van de planner die wij voor ogen hebben. Door mensen te motiveren kunnen inwoners van Nieuw-Dordrecht uiteindelijk bepaalde overheidstaken overnemen. De reden voor het overnemen kan de planner duidelijk maken, om ze te motiveren om mee te doen. Dit motiveren kan de planner doen door het in woord en beeld duidelijk te maken wat er allemaal mogelijk is in het dorp, dit is ook al genoemd in het stappenplan onder bijeenkomsten. Door te werken met een toekomstscenario kan aan mensen duidelijk gemaakt worden wat non-participatie teweeg kan brengen, maar ook kan hij of zij laten zien hoe het nog veel beter en mooier kan in het dorp. De mensen worden door deze visies gemotiveerd en op andere gedachtes gebracht om toch mee te doen in het project.

Dit zijn de rollen die wij zien voor de planner in het proces van Emmen Revisited. Zo is er een professional van de gemeente betrokken om de participatie in het proces te vergroten.

Bronnenlijst

Arnstein, S. (1969) *A ladder of citizen participation*. Journal of the American Institute of Planners 35(4): 216-224

Edelenbos, J. & G. R. Teisman (2008) *Public - private partnership: on the edge of project and process management. Insights from Dutch practice: the Sijtwende spatial development project*. Environment and Planning C: Government and Policy 26: 614 – 626

Sandercock, L., 2003. *Out of the Closet: The Importance of Stories and Storytelling in Planning Practice*. Planning Theory and Practice 4(1):11-28.

Throgmorton, J.A., 2003 *Planning as persuasive storytelling in a global-scale web of relationships*. Planning Theory 2(2): 125-151.

Hague, C. & Jenkins, P. (2005) *Place identity, participation and planning*. Routledge, London. Hoofdstuk 3.

Meijer, Marlies (2010) *Balancing between governing styles, participatory practices in rural Galicia*, Msc Thesis Spatial Planning, Wageningen University.

Mukhija, V. (2005) *Collective Action and Property Rights: A Planner's Critical Look at the Dogma of Private Property*. International Journal of Urban and Regional Research 29(4): 972-983.

Lutz, Sabine; Foorhuis, Willem (2012). *Emmen Revisited: Ruimte geven en ruimte nemen*. Folder Emmen Revisited op eduweb.

Van Assche and Lo,(2011).*Planning, preservation and place branding*.

Volkskrant, De. 14 september 2012 "Deze glijbaan moet blijven, die armzalige wipkip mag weg." – Verslaggeefster Charlotte Huisman.

Bijlage I

de Volkskrant

14 september 2012 vrijdag

'Deze glijbaan moet blijven, die armzalige wipkip mag weg';

Reportage Lelystad schrapt speelplekken

BYLINE: Van onze verslaggeefster Charlotte Huisman

SECTION: Binnenland; Blz. 13

LENGTH: 717 woorden

Lelystad bezuinigt drie ton op het onderhoud van speeltoestellen. Bewoners mogen meebepalen welk klimrek verdwijnt en welke niet.

Van onze verslaggeefster

Charlotte Huisman

Lelystad - Serginho (6) vat de situatie kernachtig samen: 'Ze willen speeltuinen weghalen en dat vind ik niet leuk.' De stevige, blonde jongen in een sportshirt maakt voor supermarkt C1000 in winkelcentrum Jol voor het eerst kennis met de politiek. Hij gaat meteen in verzet.

Daar staat wethouder Wout Jansen (Stads- en wijkbeheer, InwonersPartij) achter een tafel met daarop een kaart van de wijk. Hij discussieert er met de bewoners over een bezuiniging van drie ton op het onderhoud van de speelplekken in Lelystad. Zo'n 500, bijna eenderde, van de huidige ruim 1.700 speeltoestellen moeten verdwijnen. Passanten mogen met groene stickertjes aangeven welke speelplekken volgens hen behouden moeten blijven.

Kelly Smit, de moeder van Serginho, is niet de enige moeder die deze ochtend de wethouder vertelt dat ze de forse aanslag op de speelgelegenheid van haar kinderen een onzalig plan vindt. Lelystad gaat juist prat op haar groen en haar ruimte, een stad waar kinderen lekker kunnen spelen. En haar buurt houdt al zelf toezicht op de speelplaats. Waar nodig nemen de bewoners zelf het onderhoud op zich, vertelt ze de wethouder. Blijf kortom van de speeltuinen af.

Wendy Ernster (26), moeder van twee dochters van 5 en 2,5 jaar vult aan: 'Ik begreep juist dat het de bedoeling is dat kinderen meer buiten gaan spelen, in de strijd tegen overgewicht. Dan is deze bezuiniging een belachelijk plan.' Zij heeft met haar buurt eerder dit jaar succesvol actie gevoerd, nadat de speeltoestellen in hun hofje van de ene op de andere dag waren weggehaald. Nu staat er een nieuw klimtoestel.

In de labyrinthische buurt rond de supermarkt is in zowat elk hofje wel een glijbaan en een schommel te vinden. Er zijn ook bewoners die de wethouder wijzen op een aantal in hun ogen nutteloze speelgelegenheden. 'Dat met graffiti bekladde speelhuisje en die armzalige wipkip ernaast mogen wel weg', zegt bewoonster Milou (29).

Ook in een andere wijk waar de wethouder met een kaart voor de plaatselijke supermarkt staat, wijzen moeders en een enkele vader een aantal kleine speelplaatsen aan die wat hen betreft niet nodig zijn. Sommige speelplekken in Lelystad-Haven zijn volgens hen zo tussen de rijtjes huizen gepropt dat de kinderen er te veel uit het zicht zijn. Dat trekt hangjongeren. Er liggen vaak bierblikjes en lege pakjes sigaretten. Dan hebbende ouders liever dat de wethouder zijn geld stopt in de mooiere en grotere speelplaatsen.

Wethouder Jansen weet hoe gevoelig het onderwerp ligt. 'Toen dat ene duikelrek uit een buurt was weggehaald, stond de volgende dag het hele gemeentehuis vol boze bewoners', zegt Jansen. 'Maar het belangrijkste is dat wij de bewoners deelgenoot maken van onze dilemma's.' Want bovenop de bezuiniging van 10 miljoen euro gaat Lelystad komend jaar nog eens 7 miljoen euro extra besparen. 'En dat gaan burgers merken.'

Deze bezuiniging voert Jansen 'met pijn in zijn hart' uit. Hij moet wel, zegt hij: de stad heeft al op zo veel andere zaken bezuinigd, zoals de eigen organisatie en de citymarketing. 'We zijn al tot op het bot gegaan', zegt Jansen. Lelystad heeft volgens hem bovendien veel meer speeltoestellen dan andere steden. 'Als deze bezuiniging is doorgevoerd, is het aantal tot voor Nederland gemiddelde proporties teruggebracht.'

Veel bewoners waarderen het dat de wethouder naar hun wijk komt om hen te betrekken bij zijn afwegingen. Maar of bezuinigen op kinderspeelplaatsen een juiste keuze is, daarvan zijn niet alle ouders te overtuigen. 'Zolang er nog geld is voor onzinnige projecten in de stad, moeten ze van onze speeltuinen afblijven', bromt een oma, die met haar kleindochter op stap is.

Ook Murat (10) en Aman (9) vinden het heel moeilijk de wethouder aan te wijzen welke speeltoestellen wat hen betreft weg mogen. 'Deze', wijst Murat aan, 'moet in elk geval blijven. Die glijbaan gebruiken wij als goal.' Aman vraagt: 'Kan ik ook bijvoorbeeld een klein en vervallen klimrek aanwijzen dat weggehaald mag worden, zodat er een grotere en mooiere voor in de plaats kan worden gezet?'

Bijlage II

Omdat het bestand over burgerparticipatie in Galicië te groot is (112 pagina's), hebben we ervoor gekozen deze niet bij te voegen, maar enkel de titel en de het webadres hieronder te vermelden:

edepot.wur.nl/139568

Dit is MSC-thesis van: Marlies Meijer Msc Landschapsarchitectuur en Ruimtelijke planning, specialisatie planning aan de Wageningen Universiteit

Titel: Balancing between governing styles, participatory practices in rural Galicia, Wageningen, June 2010